

Yleisvaliokunnan mietintö 1/2017 hiippakuntavaltuustoesityksestä 4/2016

Rippikoululaisen osallistuminen rippikouluryhmässään ehtoolliseen myös muuten kuin seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa

Asianumero DKIR/1431/04.04.02/2016
KK2016-00037

Kirkolliskokous on täysistunnossaan 9. päivänä marraskuuta 2016 päättänyt lähettää hiippakuntavaltuustoesityksen valmisteltavaksi yleisvaliokunnalle, jolle perustevaliokunnan on annettava lausuntonsa. Perustevaliokunnan lausunto on mietinnön liitteenä.

1. Hiippakuntavaltuustoesitys

Hiippakuntavaltuustoesityksessä ehdotetaan, että *”rippikoululainen voisi osallistua rippikouluryhmässään ehtoolliseen myös muuten kuin seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa”*.

Esityksessä viitataan kirkkojärjestykseen, jonka mukaan rippikoululainen voi osallistua ehtoolliselle seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa rippikoulunsa opettajan kanssa (KJ 2:11, 2 mom). Kirkkojärjestyksen nykyisen sanamuodon valmistelleen piispainkokouksen valmistusvaliokunnan mukaan *”maininta ’seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa’ on tarpeen, jotta erityiset rippikoululaisten omat ehtoollisenvietot esimerkiksi leirikeskuksissa torjutaan”* (piispainkokouksen pöytäkirja 11.–12.9.2001).

Esityksen mukaan jumalanpalveluselämään osallistuminen rippikoulussa jää monesti leirimuotoisena toteutettavaan perusjaksoon. Ehtoollisen vietto sopisi hyvin esimerkiksi leirijakson viimeisen illan ohjelmaan. Lisäksi on monia syitä, miksi rajausta ”yhteiseen jumalanpalvelukseen” voi pitää hankalana. Jumalanpalveluskasvatuksen kannalta olisi parasta, että rippikoululaiset voisivat osallistua ehtoolliselle usein. Konfirmaatioon latautuu ylimääräistä jännitystä, jos rippikoulussa ei osallistuta ehtoolliselle. Monet nuoret ovat jo osallistuneet ehtoolliselle vanhempiensa kanssa ennen rippikoulua. Nuorten ja aikuisten leiritoiminnassa ehtoollisen vietto osana leirijumalanpalvelusta on normaali käytäntö. Siksi ei ole tarpeen, että rippikoululaisiin sovelletaan toisenlaista sääntelyä.

Helsingin tuomiokapitulin valmistelun mukaan ehtoollinen on sakramenttina keskeinen tekijä uskonelämän hoitamisessa. Ehtoollisjumalanpalveluksesta on tullut valtaosassa seurakuntia pääasiallinen päiväjumalanpalveluksen muoto. Kirkon mission kannalta on keskeistä opastaa rippikoululaisia jumalanpalvelukseen ja ehtoolliselle. Aloite ei muuta konfirmaation asemaa, koska lapsen on mahdollista osallistua ehtoolliselle ennen konfirmaatiota. Aloitteen taloudelliset vaikutukset arvioidaan hyvin vähäisiksi. Tuomiokapitulin tekemän lapsivaikutusten arvioinnin perusteella aloitteen toteutumisella olisi myönteistä vaikutusta lasten asemaan: aloitteen arvioidaan tukevan nuorten jumalanpalveluskasvatusta ja parantavan tätä kautta lasten asemaa kirkossa.

2. Perustevaliokunnan lausunto

Perustevaliokunta viittaa lausunnossaan nykyisen kirkkojärjestyksen 2 luvun 11 § valmisteluaineistoon. Valiokunnan mukaan ilmaisua ”*seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa*” on luettava saman sisältöisenä kuin kirkkojärjestyksen 2 luvun 9 § olevaa yleissäännöstä, että ehtoollista vietetään jumalanpalveluksessa. Perustevaliokunnan mukaan esityöt eivät tue tulkintaa, jonka mukaan kyseessä olisi rippikouluja koskeva erityisrajotus. Ehtoollisen viettämistä rippikoulussa ei tällöin tule käsitellä erillisenä kirkkojärjestyksen 2 luvun 9 §:stä.

Perustevaliokunta katsoo, että rippikoululaisten osallistumista ehtoolliseen rippikoulunsa opettajan kanssa leirikeskuksissa tulee arvioida samoin perustein kuin muitakin ehtoollisenviettoja, jotka tapahtuvat leirikeskuksissa, retiriiteissä ym. tilanteissa seurakunnan päiväjumalanpalveluksen ulkopuolella.

Perustevaliokunnan mukaan on suositeltavaa, että ehtoolliseen osallistutaan seurakunnan tavanomaiseen jumalanpalveluselämään kuuluvassa jumalanpalveluksessa. Leirikeskuksesta voidaan esimerkiksi matkustaa lähikirkkoon. Näin havainnollistetaan jumalanpalveluksen merkitystä koko seurakunnan yhteisenä juhlanä. Mikäli matkustaminen ei ole mahdollista, valiokunta suosittelee, että ehtoollisenvietto yhdistettäisiin esimerkiksi leirin vierailupäivään.

Perustevaliokunnan mukaan jumalanpalvelusten viettämistä leirikeskuksessa ei ole syytä kategorisesti kieltää, kun kirkkolain ja -järjestyksen mukaiset ehtoollisenvieton edellytykset jumalanpalveluksen paikan ja avoimuuden suhteen täyttyvät. Pedagogisesti on tärkeää, että rippikoululainen ymmärtää jumalanpalveluksen seurakunnan yhteiseksi juhlaaksi ja että rippikoululainen ymmärtää seurakunnan kaiken toiminnan yhteyden jumalanpalvelukseen. Olennaista on, millaista kirkkokäsitystä ehtoollisenvietto heijastaa. Ehtoollisenvietto rippikoulussa ei saa erottaa muusta jumalanpalvelusyhteisöstä. Perustevaliokunnan mukaan luterilainen perinne suhtautuu torjuvasti jumalanpalveluksiin, jotka eivät ole avoimia kaikille seurakuntalaisille tai joita vietetään ilman ehtoollisen viettoa koskevaa lupaa (KJ 2:9; 2:11).

Kannassaan perustevaliokunta pitää aloitteen tavoitteita oikeina. Aloitteen toteuttaminen ei edellytä välttämättä säännösmuutosta, vaan se voidaan hoitaa myös täsmentämällä asiaa koskevaa ohjeistusta. Vietettäessä ehtoollista rippikoulussa on olennaista, että ehtoollisopetus suuntautuu kohti seurakunnan yhteistä jumalanpalveluselämää ja tukee siihen osallistumista. Sama koskee myös muita tilanteita, joissa ehtoollista vietetään leirikeskuksessa tai muualla seurakunnan vakituisten jumalanpalveluselämän ulkopuolella.

3. Esityksen arviointia

a. Säännökset

Ehtoolliselle osallistumisesta säädetään kirkkojärjestyksen 2 luvun 11 §:ssä:

Ehtoolliseen saa osallistua jokainen konfirmoitu kirkon jäsen.

Kastettu lapsi, jolle on opetettu ehtoollisen merkitystä, saa osallistua ehtoolliseen yhdessä vanhempansa, huoltajansa tai muun hänen kristillisestä kasvatuksestaan huolehtivan konfirmoidun jäsenen kanssa. Kastettu seurakunnan jäsen, joka osallistuu rippikouluun, voi ehtoollisopetusta saatuaan osallistua ehtoolliseen seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa rippikoulunsa opettajan kanssa.

Piispainkokous määrää, millä edellytyksillä muun kristillisen kirkon kastettu jäsen voi yksittäistapauksessa osallistua ehtoolliseen.

Ehtoollinen voidaan antaa myös muulle henkilölle kuin kirkon jäsenelle, jos hän on sairaana tai hätätilassa ja käsittää ehtoollisen merkityksen.

Ehtoollisen viettämisestä jumalanpalveluksessa ja sen paikasta säädetään kirkkojärjestyksen 2 luvun 9 §:ssä:

Herran pyhää ehtoollista vietetään jumalanpalveluksessa.

Ehtoollista saadaan viettää, paitsi kirkossa, seurakunnan siunauskappelissa ja kappelissa, myös muussa paikassa, jonka tuomiokapituli on kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston esityksestä tähän tarkoitukseen hyväksynyt. (16.5.2002/1202)

Ehtoollista saadaan tilapäisesti viettää kirkkoherran valvonnassa myös muualla kuin kirkossa tai 2 momentin mukaisesti hyväksytyssä paikassa. Puolustusvoimien kirkollisessa työssä saadaan viettää ehtoollista kirkon tai 2 momentin mukaisesti hyväksytyn paikan ulkopuolella kenttäpiispan valvonnassa. (7.5.2010/666)

Jumalanpalveluksen viettämisen yleisistä edellytyksistä säädetään kirkkojärjestyksen 2 luvun 1 §:ssä:

Jumalanpalvelus on kaikille avoin.

Jumalanpalvelukset on pidettävä ja kirkolliset toimitukset suoritettava kirkkokäsikirjan mukaisesti.

Rippikoulua voi pitää myös kristillinen säätiö tai yhdistys (KJ 3:3a §):

Tuomiokapituli voi määrääjäksi myöntää kristilliselle yhdistykselle, säätiölle tai laitokselle luvan pitää rippikoulua. (8.5.2015/1606)

Tuomiokapituli voi peruuttaa rippikoulun pitämistä koskevan luvan, jos järjestelyt tai annettu opetus eivät täytä luvan myöntämiselle määrättyjä edellytyksiä.

b. Nykyisen säännöksen tarkoitus

Konfirmaatiolla on pitkä ensikommuunion perinne. Lasten osallistuminen ehtoolliselle ennen konfirmaatiota on ollut mahdollista jo yli 30 vuoden ajan. Lapsi voi osallistua ehtoolliselle hänen kasvatuksestaan huolehtivan henkilön kanssa. Rippikoulussa lapsi voi osallistua ehtoolliselle rippikoulun opettajan kanssa. Ainoa ehtoolliselle osallistumisen varsinainen ehto on kaste. Konfirmaatio antaa luvan osallistua itsenäisesti ehtoolliselle.

Rippikoulussa ehtoolliselle voidaan osallistua seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa. Rippikoulussa, kuten muuallakaan, ei voi viettää messua, joka olisi tarkoitettu vain rajatulle osallistujajoukolle. Säännösten tarkoituksena on korostaa yleisiä jumalanpalvelukseen ja ehtoolliseen liittyviä määräyksiä. Niiden mukaan ehtoollista vietetään kaikille avoimessa jumalanpalveluksessa ja paikan tulee olla tuomiokapitulin hyväksymä.

c. Ehtoolliskasvatus rippikoulussa

Kirkossa toteutettiin jumalanpalvelusuudistus 2000-luvun alussa. Sen myötä messusta on tullut pääasiallinen päiväjumalanpalveluksen muoto seurakunnissa. Jumalanpalvelus, erityisesti messu ehtoollisjumalanpalveluksena, ymmärretään kirkon hengellisen elämän ytimeksi ja lähtökohdaksi. Jumalanpalvelus- ja ehtoolliskasvatus on siksi rippikoulun olennainen tehtävä.

Piispainkokous on 5.4.2017 hyväksynyt uuden rippikoulusuunnitelman *Suuri ihme*. Suunnitelma korostaa ehtoolliskasvatusta ja ehtoolliselle osallistumista rippikoulussa:

”On suositeltavaa, että rippikouluryhmä osallistuu ehtoolliselle useamman kerran rippikoulun aikana. Tällöin ehtoollisopetusta annetaan jo rippikoulun alkuvaiheessa.” (s. 10).

”Rippikoulu on ehtoolliskoulu, jossa nuori voi löytää ehtoollisen osaksi säännöllistä ja toistuvaa hengellisen elämänsä hoitamista.” (s. 26).

”Kastetulta ja kirkkoon kuulualta nuorelta ei tulisi evätä oikeutta osallistua ehtoolliselle yhdessä vanhempiensa tai rippikoulun ohjaajiensa kanssa. Rippikouluryhmä voi nauttia ehtoollista yhdessä useamman kerran rippikoulun aikana. Rippikoulun alkuvaiheessa annetaan ryhmälle opetusta ehtoollisen vietosta ja sen merkityksestä.” (s. 27).

Ehtoolliskasvatuksen näkökulmasta on tärkeää opettaa rippikoululaisia osallistumaan ehtoolliselle säännöllisesti jo rippikoulun aikana.

Suunnitelmassa halutaan kunnioittaa perheiden erilaisia tapoja ja tavoitteita. Osassa perheitä pidetään tärkeänä, että konfirmaatio säilyy lapsen ensikommuniona. Osassa puolestaan lapset ovat osallistuneet jo usein vanhempiensa kanssa ehtoolliselle. Osallistuminen ehtoolliselle on vapaaehtoista ja siitä neuvotellaan perheiden kanssa. Rippikouluun osallistuu myös lapsia, jotka eivät ole kastettuja kirkon jäseniä. Tämä edellyttää erilaisten näkökulmien taitavaa huomioonottamista.

Tärkeää on antaa rippikoululaisille ehtoollisopetusta jo rippikoulun alussa, jotta ehtoolliselle osallistuminen on mahdollista. Erityisenä kasvatustavoitteena on, että rippikoululainen ymmärtää jumalanpalveluksen ja ehtoollisen luonteen seurakunnan yhteisenä juhlena ja hengellisen elämän lähtökohtana.

Käsiteltävänä olevan esityksen kannalta erityisen tilanteensa rippikoulu muodostaa silloin, kun sen järjestää kristillinen yhdistys tai säätiö. Tällöin seurakuntaelämään osallistuminen toteutetaan omassa kotiseurakunnassa, jotta rippikoululaisen yhteys seurakuntaansa syvenee. Seurakunnan yhteisen jumalanpalveluksen edellytys korostaa sitä, että messu on seurakunnan juhla, ja ehtoollinen on seurakunnalle annettu sakramentti. Mikäli ehtoollista vietetään seurakunnan tai kristillisen yhdistyksen rippikoulussa leiriolosuhteissa, leirin järjestäjien on pohdittava, millainen on messun yhteys paikalliseen ja/tai kotiseurakuntaan.

d. Rippikoululeirien erilaiset olosuhteet

Päivärippikoulussa voidaan helposti sopia yhteisiä käyntejä messussa. Rippikoulun intensiivijaksot ovat enimmäkseen leirimuotoisia. Useimmiten leirikeskukset ovat kohtuullisen matkan päässä kirkosta. Tämä tosin saattaa olla toisen seurakunnan kirkko kuin mihin rippikoululaiset kuuluvat.

Monissa leirikeskuksissa voidaan viettää ehtoollista, koska niissä on ehtoollisenviettoon soveltuva ja hyväksytty tila. Tällöin niissä on mahdollista viettää julkinen ja avoin messu. Kyse ei ole silloin paikallisen seurakunnan säännölliseen jumalanpalveluselämään kuuluvasta messusta, mutta ehtoollisenvieton yleiset edellytykset täyttyvät. Vierailupäivä on yksi mahdollisuus viettää yhteinen messu.

Julkisen ja avoimen messun viettäminen voi olla joissakin tilanteissa vaikeaa. Kappeli voi olla esimerkiksi niin pieni, että se ei käytännössä mahdollista vierailijoiden osallistumista. Rippikoulu voidaan viettää syrjäisessä paikassa, vaelluksena tai ulkomaille. Tällöin ehtoollista ei voida viettää hyväksytyssä paikassa tai tarkasti tiedottaen. Paikallisen kirkkoherran valvonnassa ehtoollista voidaan tilapäisesti viettää myös muussa kuin tuomiokapitulin hyväksymässä paikassa.

Rippikoulusta laaditaan paikallissuunnitelma. Siinä voidaan ottaa huomioon asioita, joilla tuetaan ehtoolliskasvatusta sellaisillakin rippikoululeireillä, joissa ei helposti voi osallistua

messuun tai viettää sitä kirkon ohjeistuksen mukaisesti leirillä. Paikallissuunnitelma sekä rippikoulun oma ohjelma ovat myös välineitä, joilla luodaan viestintää ja yhteydenpitoa luottamushenkilöihin ja perheisiin päin. Niiden avulla on mahdollista tuoda avoimesti esille ehtoolliskasvatukseen liittyviä ratkaisuja.

4. Valiokunnan kanta

Valiokunta pitää hyvänä aloitteen tarkoitusta, että rippikoululaisia opetetaan osallistumaan ehtoolliselle rippikoulun aikana. Tällainen tavoite on myös uuden rippikoulusuunnitelman mukainen.

Valiokunta yhtyy perustevaliokunnan kantaan, että ehtoollista koskeva kirkkojärjestyksen 2:11 § sanamuoto ”yhteisessä jumalanpalveluksessa” ei ole rippikouluja varten annettu erityisehto. Säännöksen tarkoituksena on ilmaista ehtoollisenvieton ja jumalanpalveluksen yleisiä periaatteita, joiden mukaan ehtoollista vietetään kaikille avoimessa jumalanpalveluksessa ja tuomiokapitulin hyväksymässä paikassa. Säännösten tarkoituksena on estää seurakunnan jumalanpalveluselämästä irtautuvat ehtoollisenvietot, joiden luonteeksi tulisi enemmän erottautua kuin yhdistää.

Lapsia ja nuoria ei saa perusteetta asettaa eri asemaan kuin muita seurakuntalaisia. Seurakunnan tehtävä on huolehtia siitä, että kaikki seurakuntalaiset voivat halutessaan osallistua ehtoolliseen ja saada siihen kuuluvaa opetusta ja kasvatusta. Lapsia ajatellen seurakunnalla on jopa erityinen velvollisuus tehdä ehtoolliselle osallistuminen mahdolliseksi, kun se tapahtuu kirkon yhteisen ohjeistuksen mukaisesti.

Valiokunta pitää tärkeänä, että aloitetta käsiteltäessä otetaan huomioon ehtoollisen merkitys kirkon keskeisenä armonvälineenä ja jumalanpalveluksen luonne hengellisen elämän keskuksena. Yhteisöllisessä näkökulmassa on erilaisia painotuksia ja mahdollisuuksia. Tässä valiokunta kiinnittää huomiota tulevaisuuskomitean mietintöön. Yhtäältä voidaan korostaa päiväjumalanpalveluksen merkitystä, toisaalta monimuotoista jumalanpalveluselämää. Nämä voivat synnyttää jonkin verran erilaista seurakuntaidentiteettiä.

Valiokunta yhtyy myös perustevaliokunnan kantaan, että aloitteen johdosta ei ole tarpeen muuttaa kirkkojärjestyksen säännöksiä. Ehtoollista vietetään kaikille avoimessa messussa ja siihen hyväksytyssä paikassa. Kirkkoherran valvonnassa voidaan tehdä tilapäisiä poikkeuksia. Aloitteen tarkoitusta voi tukea täsmentämällä ohjeistusta.

Ehtoollisen viettämisen periaatteet ovat selviä. Sen sijaan se, kuinka niitä käytännössä toteutetaan, muodostuu eräissä tilanteissa vaikeaksi. Valiokunta pitää aloitetta tarpeellisenä sen johdosta, että käytännön tilanteissa tarvitaan nykyistä täsmällisempiä ohjeita. Tällaisia tilanteita tai asioita ovat esimerkiksi seuraavat:

- a. Kuinka rippikoulussa voidaan viettää ehtoollista silloin, kun syrjäiset olosuhteet eivät mahdollista vierailua kirkossa? Vastaavia ongelmia syntyy silloin, kun messun viettäminen ei ole mahdollista vierailupäivänä, täsmällisesti tiedotettuna, tuomiokapitulin hyväksymässä paikassa tai esimerkiksi ulkomailla.
- b. Kuinka laaja harkintavalta kirkkoherralla on, kun hän antaa yksittäistä rippikoulua koskevia ohjeita ehtoollisen viettämisestä?
- c. Millä tavoin otetaan huomioon rippikoululaisten omat näkemykset sekä perheitten näkemykset ehtoolliselle osallistumisesta?

- d. Kuinka toteutetaan se, että rippikoulujen ehtoollisenvietto ei tosiasiasa saa erilaisia ehtoja kuin aikuisten toiminta leiriolosuhteissa tai työntekijöitten kokoontumisissa?
- e. Kuinka voidaan edistää seurakuntien ja kirkkoherrojen yhteistyötä, jotta ehtoollisen järjestäminen olisi nykyistä yksinkertaisempaa silloin, kun leiri järjestetään toisen seurakunnan alueella?
- f. Kuinka ehtoolliskasvatusta toteutetaan kristillisten yhdistysten tai säätiöitten rippikouluissa yhteistyössä paikallisen seurakunnan kanssa?

Rippikouluja koskevien ohjeiden antaminen kuuluu piispainkokouksen tehtäviin. Sen tehtävänä on käsitellä kirkon uskoa, opetusta ja työtä koskevia asioita (KL 21:2 §).

5. Valiokunnan esitys

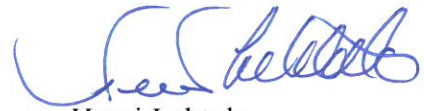
Yleisvaliokunta esittää, että hiippakuntavaltuustoesitys 4/2016 lähetetään piispainkokoukselle ohjeistuksen antamista varten.

Turussa 2. päivänä toukokuuta 2017

Yleisvaliokunnan puolesta

Johanna Korhonen
puheenjohtaja

Henri Lehtola
sihteeri

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Johanna Korhonen sekä jäsenet Bror Gammals, Mari Korhonen, Tuija Kruus, Jukka Harvala, Eeva-Riitta Hahtola, Hannele Karppinen, Kirsi Ojansuu-Kaunisto, Pekka Kosonen, Paula Lehmuskallio, Mirjami Mäntymaa, Marianna Parpala, Niilo Räsänen ja Pekka Särkiö.

Perustevaliokunnan lausunto 1/2017 yleisvaliokunnalle hiippakuntavaltuustoesityksestä 4/2016

Rippikoululaisen osallistuminen rippikouluryhmäänsään ehtoolliseen myös muuten kuin seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa

Asianro DKIR/1431/04.04.02/2016
KK2016-00037

Helsingin hiippakuntavaltuusto on tehnyt kirkolliskokoukselle esityksen rippikoululaisten osallistumisesta rippikouluryhmäänsään ehtoolliseen myös muuten kuin seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa. Kirkolliskokous on täysistunnsaansa 9. päivänä marraskuuta 2016 päättänyt lähettää asian yleisvaliokunnalle, jolle perustevaliokunnan on annettava lausuntonsa.

Esityksen keskeinen sisältö

Helsingin hiippakuntavaltuusto esittää kirkolliskokoukselle kirkkojärjestyksen muuttamista siten, että rippikoululaisen osallistuminen ehtoolliseen myös muussa kuin seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa rippikoulunsa opettajan kanssa on mahdollista.

Esityksen tausta

Kirkkojärjestyksen 2 luvun 11 §:n mukaan kastettu seurakunnan jäsen, joka osallistuu rippikouluun, voi ehtoollisopetusta saatuaan osallistua ehtoolliseen seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa rippikoulunsa opettajan kanssa.

Säännös rippikoululaisen mahdollisuudesta osallistua ehtoolliseen rippikouluryhmänsä kanssa seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa on lisätty kirkkojärjestykseen vuonna 2001.

Helsingin hiippakuntavaltuusto katsoo aloitteessaan, että säännöksen ilmaisu ”yhteinen jumalanpalvelus” on säännöksen valmistelumateriaalin perusteella tarkoitettu torjumaan rippikoululaisten yhteiset ehtoollisenvietot esimerkiksi leirikeskuksissa.

Perustevaliokunnan arvio

Säännöksen taustalla oleva piispainkokouksen esitys 2/2001 rippikoululaisten osallistumisesta ehtoolliselle selittää, että ”maininta seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa” on tarpeen, jotta erityiset rippikoululaisten omat ehtoollisenvietot esimerkiksi leirikeskuksissa torjutaan” (s. 2). Myös perustevaliokunta toteaa mietinnössään 2/2001, että ”ehtoollinen ei ole rippikoulun sisäinen asia siten, että sitä voitaisiin viettää leirikeskuksessa ryhmän omana ohjelmana.” (s. 2).

Lakivaliokunta sen sijaan on lausunnossaan perustevaliokunnalle (4/2001) katsonut, että ”säännökseen otettu ehtoollisen vietto seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa on yhdenmukainen ehtoollisen viettoa koskevan kirkkojärjestyksen 2 luvun 9 §:n kanssa” (s. 1). Säännöksen viittaus ”yhteiseen jumalanpalvelukseen” tulkitaan tällöin samansisältöiseksi kirkkojärjestyksen 2:9 § kanssa, joka määrää, että ehtoollista vietetään jumalanpalveluksessa. Tällöin säännöksessä ei ehtoollisen vieton paikan suhteen olisi kyse erityisestä, rippikoulua koskevasta rajauksesta, vaan yleisestä kaikkea ehtoollisenviettoa koskevasta periaatteesta, joka perustuu käsitykseen ehtoollisesta seurakunnan yhteisenä juhlena ja ehtoollispöydän avoimuudesta kastetuille. Perustevaliokunta on pannut merkille lakivaliokunnan kannan toden, että ”valiokunta on kiinnittänyt huomiota kirkkojärjestyksen 2 luvun 9 §:ään, jonka mukaan ehtoollista tulee viettää jumalanpalveluksessa”, mutta asiaa ei kommentoida mietinnössä enempää. Perustevaliokunta ei ilmeisesti ole pitänyt lakivaliokunnan kantaa ristiriitaisena omaan kantaansa nähden. Myös tämä tukee sitä, että ilmaisut ymmärretään samansisältöisiksi. Rippikoululaisen ehtoolliseen osallistumista koskeva raja on tässä valossa pikemminkin ymmärrettävä kirkkojärjestyksen 2:9 § toistoksi eikä tätä yleisperiaatetta tiukemmaksi rajaukseksi. Kokonaisuutena myös piispainkokouksen ja perustevaliokunnan vuoden 2001 kannanottojen näkökulma on sen painottaminen, että rippikoululaisella on kastettuna oikeus osallistua ehtoolliseen. Kysymystä osallistumispaikasta ja -tilanteesta käsitellään vain lyhyesti.

Lain esityöt eivät siten näytä tukevan tulkintaa, jonka mukaan kyseessä olisi rippikouluja koskeva erityisrajoitus. Pikemminkin näyttää siltä, että kyseessä on yleisperiaate, jota on tahdottu korostaa asian käsittelyn yhteydessä. Ehtoollisen viettämistä rippikoulussa ei tällöin tule käsitellä erillisenä kirkkojärjestyksen 2 luvun 9 §:stä, vaan olisi arvioitava ylipäänsä mahdollisuuksia viettää ehtoollista muualla kuin yhteisessä jumalanpalveluksessa.

Perustevaliokunta katsoo, että rippikoululaisten osallistumista jumalanpalvelukseen rippikoulunsa opettajan kanssa esimerkiksi leirikeskuksissa tulee arvioida samoin perustein kuin muitakin ehtoollisenviettoja, jotka tapahtuvat leirikeskuksissa, retriiteissa ym. tilanteissa seurakunnan päiväjumalanpalveluksen ulkopuolella.

On suositeltavaa, että ehtoolliseen osallistutaan seurakunnan päiväjumalanpalveluksessa tai muussa seurakunnan tavanomaiseen jumalanpalveluselämään kuuluvassa jumalanpalveluksessa. Leirikeskuksesta voidaan esimerkiksi matkustaa lähikirkkoon, mikäli se on mahdollista. Näin havainnollistetaan jumalanpalveluksen merkitystä koko seurakunnan yhteisenä juhlena. Aina tämä ei kuitenkaan ole mahdollista. Valiokunta suosittelee, että tällaisessa tapauksessa ehtoollisenvietto yhdistettäisiin esimerkiksi leirin vierailupäivään.

Kun muut kirkkolain ja -järjestyksen mukaiset ehtoollisenviiton edellytykset jumalanpalveluksen paikan ja avoimuuden suhteen täyttyvät, jumalanpalvelusten viettämistä esimerkiksi leirikeskuksessa ei ole syytä kategorisesti kieltää. Pedagogisesti on kuitenkin tärkeää, että rippikoulun ehtoolliskasvatus tukee sitä, että rippikoululainen ymmärtää jumalanpalveluksen seurakunnan yhteiseksi juhlaaksi, ja että rippikoululainen ymmärtää seurakunnan kaiken toiminnan yhteyden jumalanpalvelukseen. Olennaista on, millaista kirkkokäsitystä ehtoollisenvietto heijastaa. Ehtoollisenvietto rippikoulussa ei saa muodostua tavaksi, joka johtaisi muusta ju-

malanpalvelusyhteisöstä erottautumiseen. Luterilainen perinne suhtautuu torjuvasti sellaisiin jumalanpalveluksiin, jotka eivät ole avoimia kaikille seurakuntalaisille tai joita vietetään ilman ehtoollisen viettoa koskevaa lupaa (KJ 2:9; 2:11).

Valiokunnan kanta

Valiokunta pitää aloitteen tavoitteita oikeina. Valiokunta katsoo, ettei toteuttaminen edellytä välttämättä säännösmuutosta, vaan se voidaan hoitaa myös täsmentämällä asiaa koskevaa ohjeistusta.

Vietettäessä ehtoollista rippikoulussa on olennaista, että ehtoollisopetus suuntautuu kohti seurakunnan yhteistä jumalanpalveluselämää ja tukee siihen osallistumista. Sama koskee myös muita tilanteita, joissa ehtoollista vietetään leirikeskuksessa tai muualla seurakunnan vakituisen jumalanpalveluselämän ulkopuolella.

Helsingissä 3. päivänä helmikuuta 2017

Valiokunnan puolesta

Matti Repo
puheenjohtaja

Ilmari Karimies
sihteeri

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Matti Repo sekä jäsenet Hiilamo, Jolkkonen, Juntunen, Ketonen, Koskenniemi, Lumijärvi, Niiranen, Nummela, Puhalainen, Rantala, Sariola, Toiviainen ja Vikström.

